

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Meulebeke, Meentakstraat z.n.

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 12

ONDERDEEL 3: PROGRAMMA VAN
MAATREGELEN

VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

Bureaustudie en prospectie met ingreep in de
bodem

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2017

INHOUDSOPGAVE

1	ADMINISTRATIEVE FICHE	3
2	INLEIDING	5
2.1	Juridisch kader	5
2.2	Onderzoeksopdracht	5
3	GEMOTIVEERD ADVIES	8
3.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	8
3.2	Impactbepaling van de geplande werken	8
3.3	De waardering van de archeologische site	9
3.4	Bepaling van de maatregelen	10
4	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	11
4.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	11
4.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	11
4.3	Onderzoekstechnieken	12
4.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	12
4.5	Randvoorwaarden.	12
5	BESLUIT	13
6	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	14
7	LIJST VAN FIGUREN.....	15

1 ADMINISTRATIEVE FICHE

Projectcode Onroerend Erfgoed	2017I193 (bureaustudie) 2017J250 (proefsleuvenonderzoek)
Projectgebied	Meulebeke, Meentakstraat
Grootte projectgebied	6258,3 vierkante meter
Ligging	West-Vlaanderen, Gemeente Meulebeke, Meentakstraat z.n.
Lambert 72-coördinaten (m)	(NW): X: 74863,541 x Y: 183482,610 meter (ZO): X: 74927,438 x Y: 183354,419 meter
Kadaster	Afdeling: 2
	Sectie: C
	Percelen: 412E
Initiatiefnemer	Libeco NV Tieltstraat, 112 B-8760 Meulebeke
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Erkende archeoloog	Hadewijch Pieters OE/ERK/Archeoloog/2017/00168 Bart De Smaele OE/ERK/Archeoloog/2015/00070 Hembyse Archeologie OE/ERK/Archeoloog/2017/00193
Projectsigle Hembyse Archeologie	MEU-MEE
Type onderzoek	Bureaustudie, proefsleuvenonderzoek
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2017
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2017, <i>Archeologisch onderzoek op de site Meentakstraat te Meulebeke</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 12, Gent.
Termijn van het onderzoek	10 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Bart De Smaele/erkend archeoloog/veldwerkleider
Gecontacteerde regiospecialisten	René Baertsoen, Heemkundige Kring De Roede Van Tielt

Resultaten	19 ^e -eeuwse sporen, inheems-Romeinse sporen
Aanbeveling	Geen vervolgonderzoek
Bewaarplaats archief	Er is geen erkend depot van toepassing
Opmerkingen	Geen

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

2 INLEIDING

2.1 Juridisch kader

In het najaar van 2017 werd Hembyse Archeologie de opdracht verleend om het archeologisch kennispotentieel van een gebied aan de Meentakstraat te Meulebeke te onderzoeken, dit conform het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Dit dient te gebeuren in de vorm van een archeologienota.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie delen:

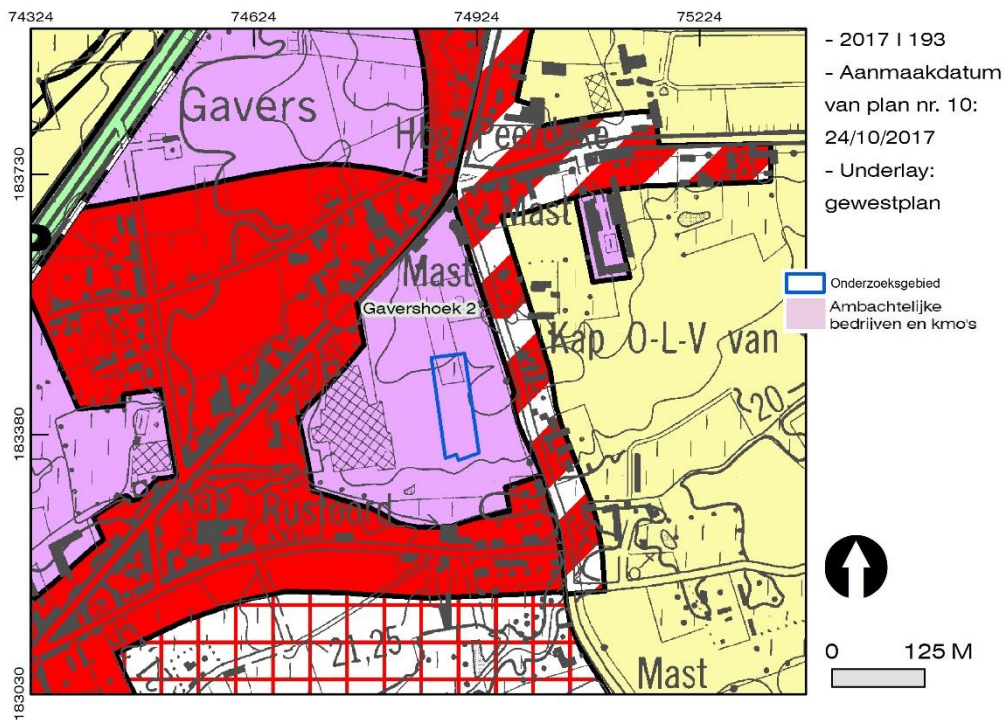
1. Privacyfiche (niet publiek beschikbaar)
2. Het verslag van resultaten
3. Het programma van maatregelen

Voorliggend document is het derde onderdeel, namelijk het **Programma van Maatregelen**. Hierin worden de maatregelen beschreven om het kennispotentieel van het gebied te vrijwaren. Dit gebeurt op basis van de gegevens uit het Verslag van Resultaten.

2.2 Onderzoeksopdracht

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, Gemeente Meulebeke, ter hoogte van de Meentakstraat z.n.

Het onderzoeksgebied bevindt zich volgens het Gewestplan binnen een gebied voor KMO en ambachtelijke bedrijven (code 1100).

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.

Concreet is getracht vast te stellen of een archeologische site binnen het projectgebied aanwezig is en wat de karakteristieken en de bewaringstoestand hiervan zijn. Tevens wordt de impact van de toekomstige werken op de ondergrond en het eventueel archeologisch erfgoed vastgesteld.

De resultaten van dit onderzoek laten toe een gemotiveerd advies te formuleren met betrekking tot de vervolgstategie en de methodiek hiervan. De bureaustudie en de prospectie met ingreep in de bodem kunnen gedistilleerd worden tot onderstaande basisonderzoeksvragen:

- Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?
- Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?
- Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Is vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?
- Zijn er binnen de contouren van het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?
- Wat is de aard, kwaliteit en informatiewaarde van deze sporen?
- Wat is de densiteit en hun verspreiding?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

- *Wat is de impact van de geplande werken op deze sporen ?*
- *Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap ?*
- *Op welke manier is de buurtweg in het bodemarchief bewaard, aangezien deze aan de oppervlakte niet bewaard is ?*
- *Welke strategie dient verder gevolgd te worden ter bescherming van het archeologisch patrimonium ter hoogte van het onderzoeksgebied ?*

Deze betrachting is vervat in onderdeel 2 van de archeologienota, het Verslag van Resultaten. In onderstaand onderdeel 3 wordt de volledigheid van dit verslag getoetst en worden de vervolgstappen (= de maatregelen) voor het onderzoeksgebied uitgelegd: er zijn geen verdere maatregelen noodzakelijk.

3 GEMOTIVEERD ADVIES

3.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek bestaande uit een bureauonderzoek en een prospectie met ingreep in de bodem.

Het bureauonderzoek en de prospectie konden volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- er zijn geen gekende verstoorde zones
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- er is een inzicht verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, waardoor de potentiële impact op het bodemarchief duidelijk is geworden
- er werd een terreinbezoek en een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren
- er werden controleboringen uitgevoerd om de dikte van de bouwvoor en eventuele verstoringen te verifiëren
- de prospectie met ingreep in de bodem kon volledig worden uitgevoerd
- het kennispotentieel van de site kon worden vastgesteld

8

Het volledige onderzoek heeft dus de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om vast te stellen dat geen verdere maatregelen voor de bescherming of het behoud van de archeologische sporen en structuren noodzakelijk zijn.

3.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit:

- Het aanleggen van funderingszolen op vorstvrije en draagkrachtige grond
- De aanleg van een bevloering
- De aanleg van rioleringen en nutsleidingen
- De aanleg van een laadkade voor vrachtwagens

In eerste instantie zal de bestaande topografie door de voorbereidende werken worden verstoord. Daarna wordt het eventueel aanwezige bodemarchief volledig door grondwerken verstoord. Gelet op de integrale verstoring van het eventueel

aanwezige archeologisch erfgoed, dienden maatregelen genomen te worden om deze archeologische waarden vast te stellen, te registreren en waarderen, en indien nodig te behoeden van vernietiging.

3.3 De waardering van de archeologische site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de helling van het Plateau van Tielt naar de Lapperbeek. Dit heeft echter geen duidelijke weerslag op de bodemgesteldheid van het onderzoeksgebied.
2. Op basis van de aardkundige data (bodemkaart, boringen en bodemprofielen) blijkt dat er sprake is van een pakket teelaarde van circa 40 centimeter dik bovenop de C- of Bs-horizonten, wat er op wijst dat oude loopvlakken in de bouwvoor zijn opgenomen. Op het hoogste deel van het terrein is sprake van een verstoorde topografie (= nivelleren) en is ook de verweringshorizont in de bouwvoor opgenomen..
3. Op basis van het historisch kaartenmateriaal blijkt dat het onderzoeksgebied ten minste sinds de 18^e eeuw akkerland was. Het projectgebied blijft akkerland in de 19^e eeuw, met enkele bijkomende opvallende elementen. Het betreft een duidelijk orthogonale perceelsindeling en een buurtweg die het projectgebied van west naar oost doorsnijdt.
4. Op basis van de waarnemingen in de proefsleuven kan worden besloten dat de buurtweg zelf niet in het bodemarchief bewaard is, maar dat de belendende afwateringsgreppel wel bewaard is en vermoedelijk in het derde kwart van de 20^e eeuw is aangevuld. De buurtweg en de afwateringssystemen hadden bij de uitbreiding van de KMO-zone alle functie verloren.
5. Op basis van de waarnemingen in de proefsleuven kan worden besloten dat er in de zuidwestelijke hoek van het onderzoeksgebied de resten van een houtskoolrijke laag aanwezig waren. Deze resten verhielden zich als de bodem van deze laag die op de Bs-horizont in de bodem was gedrukt. Er was geen insteek ("surface") zichtbaar. Het grootste deel van deze laag was in de bouwvoor opgenomen. Op basis van 5 fragmenten secundair verbrand Low Lands Ware in spoor 2 kan worden besloten dat het een laag uit de Romeinse periode betreft. Een mogelijke werkhypothese is dat het gaat om de diffuse restanten van een ustrina.

Uit deze feiten kan worden besloten dat er binnen het onderzoeksgebied geen archeologische sporen en structuren aanwezig zijn die de noodzaak tot een vervolgonderzoek verantwoorden. De inheems-Romeinse sporen zijn dermate slecht bewaard dat verder onderzoek in deze zone niet verantwoord is.

3.4 Bepaling van de maatregelen

Het volledige projectgebied zal door de geplande werken worden verstoord, waardoor een behoud van het bodemarchief in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht.

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

4.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de het vooronderzoek met ingreep in de bodem was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus is een advies gevormd voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de verwachting met betrekking tot alle periodes zeer laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

4.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie is bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Kan zinvolle informatie over de ruime regio aanleveren, maar niet specifiek over de site zelf.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting biedt weinig mogelijkheden, in zandleembodems. Grondsporen zijn niet detecteerbaar. Hoge kostprijs.
Veldkartering	JA	NEE	NEE	JA	Kan aanwijzingen bieden voor de aanwezigheid van een archeologische site, maar biedt hierover geen uitsluitel.
Landschappelijke boringen	JA	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van doelbewuste aanvullingen of verstoorde zones.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	JA	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, de bodemopbouw is ongunstig voor de bewaring van steentijdartefactsites in de nabijheid van het projectgebied. Tevens minder effectief voor het opsporen van grondsporen.
Proefsleuven/ proefputten	JA	JA	NEE	JA	Het archeologisch potentieel van het projectgebied is ingeschat door een beperkt maar statistisch representatief deel

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
					van het terrein met een ingreep in de bodem te onderzoeken.
Vlakdekkend onderzoek	JA	NEE	JA	NEE	Er zijn geen sporen of structuren aangetroffen die een vervolgonderzoek verantwoorden.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

4.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

4.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied zijn geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk van toepassing.

4.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

5 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande bouw van een loods op het terrein aan de Meentakstraat zonder nummer te Meulebeke, is door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen dienen te zijn om het archeologisch kennispotentieel te vrijwaren voor vernietiging. Hiervoor werd een archeologienota opgesteld, waarbinnen een verslag van resultaten van een bureauonderzoek en een prospectie met ingreep in de bodem werd opgenomen.

Uit het bureauonderzoek bleek dat het projectgebied tot op heden in gebruik geweest is als akker- en/of weideland. Hoewel het archeologisch onderzoek in de nabije omgeving vrij beperkt is bestond een reële verwachting voor het aantreffen van grondsporen uit alle periodes. Op basis van controleboringen kon immers opgemaakt worden dat de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites (door de afwezigheid van bewaarde bodemhorizonten waarin deze kunnen voorkomen) zeer klein was. Bijgevolg werd dan ook een prospectie met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuvenonderzoek voorgesteld, aangemeld en uitgevoerd, teneinde het archeologisch kennispotentieel van de site definitief vast te stellen.

Tijdens dit onderzoek werden drie proefsleuven en één kijkvenster aangelegd, waarin zowel de sporen van 19e -eeuwse greppels als twee sporen uit de inheems-Romeinse periode werden aangetroffen. De greppels houden verband met een verdwenen buurtweg en de 18e- 19e -eeuwse landindeling. De twee sporen uit de inheems-Romeinse periode zijn de restanten van wat vermoedelijk een houtskoolrijke laag was, die grotendeels in de bouwvoor is opgenomen. Dit is typerend voor de rest van het onderzoeksgebied, waar uit de aardkundige waarnemingen kon worden vastgesteld dat de bodem afgetopt is, waarbij een groot deel van de oorspronkelijke bodemopbouw in de bouwvoor is opgegaan. De houtskoolrijke laag kon op basis van de aanwezigheid van inheems-Romeins aardewerk in de tijd geplaatst worden, maar een definitieve determinatie kon niet worden toegewezen.

Op basis van de volledige dataset, gegenereerd tijdens het onderzoek, kan worden besloten dat er geen waardevolle archeologische sporen en structuren binnen het onderzoeksgebied meer aanwezig zijn. In die optiek is het dan ook niet noodzakelijk om verder onderzoek uit te voeren.

6 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 01	Situering van het projectgebied op het gewestplan	digitaal

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan. ..6

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: bart@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

